

Sverige och Östeuropa

Socialdemokratisk utrikespolitik intresserar sig framför allt för fjärran länder. Detta har varit ett lätt observerbart fenomen under 60- och 70-talet då Vietnam, Sydafrika, Chile, Kuba och Nicaragua tilldragit sig den socialdemokratiska utrikesledningens särskilda intresse.

Inte ens i dessa tider av renässans för vår del av världen, det gamla Europa, med den spännande och även för Sveriges framtid utomordentligt betydelsefulla EG-integrationen i väst och de likaledes omvälvande reformprocesserna i öst, tycks den svenska utrikesledningen vilja ägna sitt främsta intresse åt närområdet.

Visserligen arbetar utrikeshandelsavdelningen idogt med EG-EFTA-frågorna, det skall gärna medges, men den främsta utrikesledningen, den bestående av Sten Andersson och närstående, ägnar numera sina arbetsinsatser i första hand åt freden i Mellanöstern.

Särskilt anmärkningsvärd är regeringens passivitet i förhållande till utvecklingen i Östeuropa. När hördes ett svenskt statsråd sist göra ett konstruktivt inlägg till förmån för reformprocesserna i Sovjet, i Polen eller Ungern eller i de baltiska delrepublikerna? Ändå är det naturligtvis så, att Sverige är intimt berört av det som nu sker i Östeuropa. Vi är det i säkerhetspolitiskt hänseende som ett långt neutralt gränsland mellan Warszawa-pakten och Nato. Vi är det som östersjöstat i både ekologiskt, ekonomiskt och säkerhetspolitiskt hänseende. De löften som glasnost och perestrojka ger om en öppnare och mera demokratisk värld i öst med rivna murar och taggrådsstängsel och en bättre vardag för människorna i Östeuropa, innehåller löften också för oss om en hejdad

miljöförstöring, om ekonomiskt och kulturellt samarbete med våra nära grannfolk runt Östersjön.

Hur kommer det då sig, att när debatten och diskussionens vågor går höga ute i Europa och Förenta staterna om hur väst bäst skall kunna understödja reformprocesserna i öst med krediter, företagsutbildning, joint ventures, strukturlån, investeringsgarantier etc, så förs ingen likartad debatt i Sverige. Särskilt tyst har det varit från det svenska utrikesdepartementet. Inte ens när Sverige inbjöds till den sammankomst i Bryssel som EG-kommissionen arrangerade för att diskutera den västliga hjälpen till Östeuropa fann UD för gott att klarlägga sin inställning i t ex en presskommuniké eller liknande.

I övriga Västeuropa liksom i Förenta staterna har tankarna på en ny Marshallplan avisats. Dels anses väst sig inte besitta resurserna och dels är man orolig för att stora statliga krediter bara skulle uppmuntra öst att bli kvar i de nuvarande centralistiska och destruktiva strukturerna. Väst vill understödja en verklig reformprocess som leder till marknadsekonomi och demokrati och som återinför privat ägande och privat företagsamhet.

Det är på dessa områden som Sverige också kan göra en insats. Vi kan dela med oss av våra företagstraditioner, våra kunskaper om hur ett effektivt familjejordbruk skall bedrivas, våra institutionella traditioner, vår utbildning och forskning. Vi kan i likhet med Västtyskland och Storbritannien inbjuda personer från öst för studier och praktik vid våra högskolor, vid företag och organisationer. Vi kan införa investeringsgarantier för företagsinvesteringar i öst.

I socialdemokratisk och centerpartis-

tisk anti-EG-retorik återfinns ofta argumentet att det vore fel av Sverige att gå med i EG därför att vi då inte skulle kunna fullgöra en brobyggarfunktion gentemot Östeuropa. Verkligheten är den att flera av EG:s medlemsländer är betydligt mera intresserade och generösa brobyggare gentemot öst än vad Sverige är. Såväl Västtyskland som Storbritannien finansierar redan företagsledarprogram för östeuropéer och de uppmuntrar på olika sätt sitt näringsliv att investera i öst. Flera av västvärldens ledare har avlagt upp-

märksammade statsbesök i Polen och Ungern. Vår egen statsminister har besökt ett av de mest slutna av östländerna, nämligen DDR.

Den brobyggarfunktion som Sverige fullgör utförs just nu framför allt av det privata näringslivet och av olika organisationer som intresserar sig för och vill understödja demokratiseringen av Östeuropa. Det är vackert så, men även Sverige som nation måste ha en Östeuropa-politik. Också vi har ett ansvar för att stödja reformprocesserna i öst.